

**Н. І. Гарапко**

здобувач,

Національний університет біоресурсів  
і природокористування України,

## **ЗВІТНІСТЬ ПРОСТОГО ТОВАРИСТВА: РЕАЛІЇ ТА ПРОПОЗИЦІЇ**

**Постановка проблеми.** Поточний бухгалтерський облік містить розрізнену інформацію про господарську діяльність підприємства. Для одержання інформації про результати такої діяльності дані поточного обліку необхідно узагальнити в певній системі показників. Це досягається складанням звітності, яка є завершальним етапом бухгалтерського обліку.

Розуміння ролі і місця звітності в системі інформаційного забезпечення прийняття рішень забезпечує ефективне її використання, а також визначення її структури і змісту. Бухгалтерська фінансова звітність, ґрунтуючись на узагальнених даних бухгалтерського обліку, виступає ланкою зв'язку підприємства із зовнішнім середовищем. Така звітність покликана розкривати ті процеси, що відбуваються у підприємстві з одного боку, та задовольняти вимоги щодо необхідного обсягу інформації, можливостей її засвоєння зовнішніми і внутрішніми користувачами з іншого.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Проблемними питаннями обліку спільної діяльності без створення юридичної особи займалися такі науковці як: Н.Н. Батіщева [1], Д. Деркачова [2], А.В. Дмитренко [3, 4], Н. Дутова [5], С.А. Кузнєцова [6], О. Куцик [7], Н. Новікова [5], В. В. Рєзнікова [9], М. Ю. Рижа [10], І. Чалий [11] та ін. Проте у дослідженнях вчених не знайшли достатньо повного висвітлення проблеми, пов'язані з складанням та поданням звітності.

**Виклад основного матеріалу.** Акумуляування результатів звітності господарюючих суб'єктів на державному рівні сприяє встановленню фактичних економічних показників країни; визначення тенденцій змін яких, дозволяє вирахувати відсоток економічно доцільних видів діяльності, розповсюдження яких у подальшому призведе до рівноправного функціонування країни на міжнародному рівні. Саме результати звітності для суб'єкта господарювання можуть виступати як запорукою вдалого функціонування, так і можуть виконувати роль «пасток», створених власноруч, якщо суб'єкт подає звітність до зовнішніх органів не вчасно або з помилками, що привертає увагу контролюючих органів, характеризує суб'єкт господарювання не з найкращої для нього сторони, цим самим провокує позапланові перевірки. Таким чином, до процесу складання та подання звітності потрібно ставитись відповідально, постійно вдосконалюючи свої знання та відслідковуючи зміни у законодавстві.

Податкові зобов'язання учасників спільної діяльності, здійснюваної в рамках договору простого товариства, визначаються положеннями як

податкового, так і цивільного законодавства. Просте товариство не є юридичною особою, тобто суб'єктом податкових правовідносин. Учасниками договору простого товариства можуть бути тільки комерційні організації і індивідуальні підприємці, зареєстровані у встановленому порядку. При цьому комерційні організації, сторони договору простого товариства можуть здійснювати свою діяльність при загальному режимі оподаткування, при спрощеній системі оподаткування, а також бути платниками єдиного податку на поставлений дохід. Порядок оподаткування доходів, отриманих у процесі спільної діяльності, залежить від того, хто є її учасниками.

Спершу пропонуємо звернути увагу на статистичну звітність. Жодним нормативно-правовим документом не регламентується вимога щодо складання простим товариством статистичної звітності. Однак, діяльність простого товариства є окремим, самостійним видом діяльності, відповідно в результаті здійснення якої створюється продукція, надаються послуги, які також підлягають врахуванню статистичними органами при формуванні статистичних даних за окремими регіонами. Тому вважаємо за доцільне на законодавчому рівні встановити вимогу щодо подання оператором спільної діяльності в обов'язковому порядку Звіту про обсяги реалізованих послуг. Пропонуємо в органах статистики вести окремий реєстр таких звітів, що сприятиме водночас виявленню ефективності здійснення такого виду діяльності, як спільна діяльність без створення юридичної особи на території певного регіону. З метою розподілу Звітів про обсяги реалізації послуг від основної діяльності та від спільної діяльності пропонуємо відкоригувати назву наступним чином: «Звіт про обсяги реалізованих послуг простим товариством». Вважаємо, що така пропозиція сприятиме отриманню статистичними органами достовірних даних про стан реалізації послуг на підконтрольній їм території. За таким же принципом пропонуємо подавати і іншу статистичну звітність, що вимагається органами статистики від звичайних суб'єктів господарювання із врахуванням особливостей галузі, в якій функціонує просте товариство. Зауважимо, що будь яка звітність, що стосується заробітної плати або праці працівників, за результатами простого товариства не подається, у зв'язку з тим, що всі працівники є штатними працівниками учасників простого товариства, які в обов'язковому порядку подають звітність з праці до органів статистики.

Наступною пропонуємо розглянути податкову звітність простого товариства. Податкова декларація про результати спільної діяльності на території України без створення юридичної особи [8] затверджена наказом Міністерства доходів і зборів України від 16.12.2013 № 810. В декларації обов'язково вказується номер договору простого товариства та податковий номер (задля ідентифікації суб'єкта господарювання), повне найменування уповноваженого платника податку та його дані. Декларуванню підлягає дохід від спільної діяльності (як від операційної так і інші доходи), витрати спільної діяльності, її результати, розподілений між учасниками прибуток і не розподілений, податкове зобов'язання з податку на прибуток від спільної

діяльності (розраховується шляхом додавання розподіленого і нерозподіленого прибутку множенням його на ставку податку та діленням на сто), податкове зобов'язання з податку на прибуток від спільної діяльності за попередній звітний (податковий) період поточного року, податкове зобов'язання з податку на прибуток від спільної діяльності за останній календарний квартал звітного (податкового) періоду, сума податків, які утримуються при виплаті доходів (прибутків) нерезидентам за звітний (податковий) період, сума податків, які утримуються при виплаті доходів (прибутків) нерезидентам за результатами попереднього звітного (податкового) періоду поточного року з урахуванням уточнень, сума податків, які утримуються при виплаті доходів (прибутків) нерезидентам, нарахована за результатами останнього календарного кварталу звітного (податкового) періоду.

Декларацію підписує керівник уповноваженої особи та головних бухгалтер. Базовим податковим періодом для обчислення та сплати податку на прибуток від спільної діяльності є календарний квартал. При цьому ведення податкового обліку здійснюється наростаючим підсумком з початку року. Декларація повинна бути підписана керівником та головним бухгалтером уповноваженого платника. Декларація подається до органу ДФС уповноваженим платником незалежно від того, чи провадив він господарську діяльність у звітному періоді. У складі Декларації подаються передбачені в її формі додатки. Якщо додаток не заповнюється, то він не подається до податкового органу.

Стосовно декларації з ПДВ зауважмо, що вона заповнюється уповноваженим платником у загальному порядку. Тому на ній ми зупиняємось не будемо. Відзначимо тільки основні моменти, що стосуються особливостей подання декларації з ПДВ.

При виконанні договорів про спільну діяльність відповідальною за утримання та внесення ПДВ до бюджету є особа, яка здійснює облік результатів такої діяльності. Уповноважений платник має зареєструвати спільну діяльність як платника ПДВ. Унаслідок такої реєстрації спільна діяльність в особі уповноваженого учасника одержує свідоцтво платника ПДВ із присвоєнням індивідуального номера платника ПДВ. А індивідуальний податковий номер платника ПДВ, що присвоюють при реєстрації платника ПДВ, відповідає індивідуальному номеру, отриманому при реєстрації договору про спільну діяльність. Свідоцтво видається на строк дії договору про спільну діяльність. Під час виконання декількох договорів про спільну діяльність свідоцтво платника ПДВ видається на кожний із таких договорів.

В розрізі податкової звітності вважаємо за необхідне подавати звіт 1ДФ «Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку», звісно, не за нарахованим та виплаченим доходом працівників, а за нарахованим і виплаченим доходом інших фізичних осіб (ФОП), з якими контактувало просте товариство, тобто які по відношенню до простого товариства є

третіми сторонами (контрагентами), а для податкових органів - платниками податків. Зараз така вимога не встановлюється, але аналізуючи принцип подання такої звітності вважаємо, що для цілісності формування даних контролюючих органів врахування таких даних формуватиме об'єктивний стан розрахунків (рис. 1).

В Пенсійний фонд дані простого товариства не подаються. В епоху комп'ютеризації популяризації набув процес передачі звітності через телекомунікації, тобто паперова форма та поштова відходять на другий план. Однак задля подання звітності в електронній формі в обов'язковому порядку необхідно встановити спеціальну програму, яка здійснює електронний підпис, яким буде підтверджуватись така звітність. Однією з розповсюджених на сьогодні є програма «Meed.Ok», відповідно програма оснащена таким чином, що дозволяє експортувати заповнену у програмі 1С.Бухгалтерія чи в інших програмах звіти, передбачає здійснення електронного підпису документа та безпосередньо його відправлення до визначеного органу.



Рис. 1. Органи до яких слід подавати інформацію про результати діяльності простих товариств\*

\*Джерело: власна розробка автора

Таким чином, задля раціоналізації процесу складання звітності в бухгалтерському обліку використовуються спеціальні інформаційні продукти, які дозволяють вести облік у комп'ютеризованому вигляді та формувати вхідні дані для подальшого формування звітів. Найбільш розповсюдженим та вживаним на сьогоднішній день є продукт 1С.Підприємство 8. За допомогою «1С: Бухгалтерія 8 для України» можна вести бухгалтерський і податковий облік господарської діяльності декількох

організацій. Облік по кожній організації можна вести в окремій інформаційній базі. В той же час «1С: Бухгалтерія 8 для України» надає можливість вести бухгалтерський і податковий облік декількох організацій в загальній інформаційній базі (причому в ролі окремої організації можуть виступати індивідуальні підприємці) [3].

Так, у оператора спільної діяльності формується дві бази – його основної діяльності та окрема база діяльності простого товариства.

Слушною є думка А.В. Дмитренка в частині складання звітності за результатами діяльності простого товариства з використанням програми 1С «Бухгалтерія» 8. Науковець зазначає, що при формуванні стандартних звітів «1С: Бухгалтерія 8 для України» підставляє необхідні дані за принципом замовчування. Так, в якості організації буде підставлена організація, вибрана основною (меню «Предприятие» - «Организации»). При цьому можливість її заміни на другу організацію може бути обмежена в налаштуванні користувача «Учет по всем организациям» (меню «Сервис» - «Настройки пользователя»). Таке налаштування відноситься і до діяльності простого товариства. Тому за основну організацію слід визначати підприємство, що займається статутною діяльністю.

Для правильного автоматичного заповнення документів і звітів слід внести наступні дані:

- коротку і повну назву організації;
- реєстраційні коди організації;
- контактну інформацію (адрес і телефон);
- реквізит «Юр./ физ. лицо»;
- префікс.

Префікс потрібен для того, щоб забезпечити наскрізну нумерацію документів кожної організації. Префікс представляє собою набір символів, кількістю не більше трьох, з якого будуть розпочинатися номери документів. Встановлення префіксу меню «Предприятие – «Организации» є доречним у випадку відокремлення документів на основі яких формуються кореспонденції рахунків, дані стандартних звітів та регламентованих звітів щодо статутної діяльності та СД, оскільки «уповноважений учасник» звітує окремо за такими видами діяльності [3].

Таким чином, ведення обліку простого товариства у програмі «1С:Бухгалтерія» не викликає труднощів. Єдине, при застосуванні змішаної форми бухгалтерської служби, необхідно, щоб інформаційна база по простому товаристві була встановлена у всіх учасників бухгалтерської служби.

**Висновки.** Визначено, що державні органи контролю нехтують діяльністю простого товариства. Так, наприклад, органи статистики не висувають вимоги щодо подання статистичних звітів за результатами простого товариства, що сприяє неповному відображенню даних у статистичному реєстрі. Податківці вимагають лише подання декларації, однак форма 1ДФ, також повинна подаватися у зв'язку з тим, що просте товариство як окремий суб'єкт господарювання має право вступати у

відносини з фізичними особами. Тому вважаємо, що необхідно на законодавчому рівні розширити перелік звітів, які підлягають складанню та поданню, зокрема до статистичних органів – Звіту про обсяги реалізованих послуг простим товариством, та форми 1ДФ у податкові органи.

В процесі комп'ютеризації прогресує електронна звітність, подання якої можуть забезпечити спеціальні програми, які повинні встановлюватись на комп'ютері оператора спільної діяльності.

### Список використаних джерел

1. Батіщева Н. Проблеми визначення спільної діяльності для її відображення в Бухгалтерському та податковому обліку / Н Батіщева // Бухгалтерський облік та аудит. – 2009. – № 11. – С. 38-49.
2. Деркачева Т. Бухгалтерський учет: Совместная деятельность / Т. Деркачева Главный бухгалтер. – 2008. – № 20. – [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://busel.org/texts/cat5vy/id5awveeh.htm>
3. Дмитренко А. В. Особливості облікового процесу спільної діяльності в умовах комп'ютеризації [Електронний ресурс] Режим доступу: [http://www.rusnauka.com/15\\_APSN\\_2010/Economics/66893.doc.htm](http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Economics/66893.doc.htm)
4. Дмитренко А.В. Удосконалення поточного обліку та складання звітності учасника спільної діяльності / А.В. Дмитренко // Економіка і регіон – 2009. – № 2(21). – С. 193 – 198.
5. Дутова Н. Проблеми законодавчого регулювання організації та обліку спільної діяльності в Україні /Н.. Дутова, Н. Новікова // Економіка – 2011. – № 3(110). – С. 26 – 30.
6. Кузнецова. С.А Оцінка об'єктів та фінансова звітність спільної інвестиційної діяльності без створення юридичної особи / С. А. Кузнецова. // Академічний огляд, – №2 (37), – 2012 [Електронний ресурс] Режим доступу: [http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc\\_Gum/ao/2012\\_2/10.pdf](http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/ao/2012_2/10.pdf)
7. Куцик О.Оцінка та облік майна спільної діяльності/ О. Куцик // Економічний аналіз. – 2010. – № 8. – С. 262 – 264.
8. Наказ Міністерства доходів і зборів України від 16.12.2013 № 810 "Про затвердження форми Податкової декларації про результати спільної діяльності на території України без створення юридичної особи та Порядку ведення обліку результатів спільної діяльності на території України без створення юридичної особи [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0212-14>.
9. Резнікова В.В. Окремі питання правового регулювання бухгалтерського обліку та оподаткування спільної господарської діяльності в Україні [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://library.cepbic.com/st4.shtml>
10. Рижан М.Ю. Роль бухгалтерського обліку в системі управління спільною діяльністю: організаційний аспект / М.Ю. Рижан. – 2009. – С 494 – 497.
11. Чалий І. Спільна діяльність відображення в бух обліку та звітності / І. Чалий // Все про бухгалтерський облік. – №11 (1888). – 2012. – С.65-69.